

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 389/2018-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 14. novembra 2018 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED], zastúpenej advokátom JUDr. Dušanom Ažaltovičom, Advokátska kancelária JUDr. AŽALTOVIČ & PARTNERS, s. r. o., Pred poľom 1652, Trenčín, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a v čl. 47 Charty základných práv Európskej únie rozhodnutím Okresného súdu Nitra o neprihliadnutí na námietku zaujatosti uvedeným v úradnom zázname zo 4. júla 2018 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDACTED], o d m i e t a pre neprípustnosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. septembra 2018 mailom a 14. septembra 2018 poštou doručená sťažnosť obchodnej

spoločnosti [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a v čl. 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) rozhodnutím Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) o neprihliadnutí na námietku zaujatosti uvedeným v úradnom zázname zo 4. júla 2018.

2. Zo sťažnosti vyplýva, že v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 27 Cb 158/2007 sa žalobca [správca konkurznej podstaty úpadcu obchodnej spoločnosti [REDACTED] v konkurznom konaní Krajského súdu Bratislava sp. zn. 4 K 18/05, pozn.] domáha proti sťažovateľke [v procesnom postavení žalovanej v 6. rade, pričom sťažovateľka je obchodnou spoločnosťou, ktorá bola pôvodne zapísaná v Obchodnom registri Slovenskej republiky ako obchodná spoločnosť [REDACTED] [REDACTED] bola z tohto registra 22. decembra 2017 vymazaná, pozn.] a spol. určenia „... neplatnosti zmluvy o predaji podniku, určenie neplatnosti kúpnych zmlúv, určenie vlastníckeho práva, určenie neplatnosti zmluvy o zriadení záložného práva, určenie, že nehnuteľnosti nie sú zaťažené záložným právom, určenie povinnosti vypratať nehnuteľnosti“. V predmetnom konaní sťažovateľka podaním doručeným okresnému súdu 22. júna 2018 uplatnila proti zákonnej sudkyňi okresného súdu námietku zaujatosti, o spôsobe vybavenia ktorej sa mala sťažovateľka dozvedieť 10. júla 2018 od splnomocnenca žalovaného v 1. rade po jeho nahliadnutí do súdneho spisu 9. júla 2018, keď mal zistiť, že tak námietka zaujatosti žalovaného v 1. rade, ako aj námietka zaujatosti sťažovateľky (žalovaný v 6. rade) bola vybavená úradným záznamom zákonnej sudkyne okresného súdu zo 4. júla 2018, v zmysle ktorého sa na námietku zaujatosti sťažovateľky nebude prihliadať, a to z dôvodov podľa § 52 ods. 2 a § 53 ods. 3 Civilného sporového poriadku, t. j. z dôvodu, že z námietky zaujatosti nie je zrejmé, kedy sa sťažovateľka mala dozvedieť o dôvode vylúčenia, ako aj z dôvodu, že z námietky zaujatosti bolo zrejmé, že sa týka len okolností, ktoré spočívajú v procesnom postupe sudcu alebo jeho rozhodovacej činnosti.

3. Sťažnosťou podanou ústavnému súdu sťažovateľka namieta nesprávnosť a nezákonnosť „rozhodnutia“ okresného súdu, ktoré je vyjadrené v jeho úradnom zázname zo 4. júla 2018, pretože podľa sťažovateľky „... súd mal predložiť sťažovateľom vznesenú námietku zaujatosti na nadriadený súd a to z dôvodov uvedených v samotnej námietke zaujatosti s poukazom na rozhodovaciu prax Ústavného súdu ČR, ESĽP a komentárovú literatúru... Je totiž potrebné vnímať, že napadnuté rozhodnutie malo za dôsledok znemožnenie rozhodovania o vznesenej námietke zaujatosti voči zákonnej sudkyňi.“

4. Vzhľadom na uvedené sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí jej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1) Základné právo spoločnosti [REDAKOVANÉ] na súdnu ochranu a spravodlivý súdny proces zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej, v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, v čl. 47 Charty základných práv Európskej únie, druhá alinea, rozhodnutím o neprihliadaní na námietku zaujatosti vznesenú spoločnosťou [REDAKOVANÉ] zo dňa 21.06.2018 voči sudkyňi [REDAKOVANÉ] rozhodujúcej v konaní spis.zn.27 Cb/158/2007, zachytenom v úradnom zázname datovanom zo dňa 04.07.2018, porušené boli.

2) Rozhodnutie Okresného súdu Nitra o neprihliadaní na námietku zaujatosti vznesenú spoločnosťou [REDAKOVANÉ] zo dňa 21.06.2018 voči sudkyňi [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] rozhodujúcej v konaní spis. zn. 27 Cb/158/2007, ktoré je zachytené v úradnom zázname datovanom zo dňa 04.07.2018, sa zrušuje.“

5. Sťažovateľka sa tiež domáha, aby ústavný súd „... rozhodol o dočasnom opatrení a odložil vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia a uložil Okresnému súdu Nitra, aby sa do rozhodnutia o ústavnej sťažnosti zdržal vykonávania napadnutého rozhodnutia“.

II.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

8. Ústavný súd je súdnym orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy), ktorý túto ochranu poskytuje aj základným právam účastníkov v konaní o ich veci pred všeobecnými súdmi alebo pred inými orgánmi Slovenskej republiky v prípadoch ustanovených zákonom. Tieto práva vyplývajú z ústavno-procesných princípov konania pred uvedenými orgánmi (čl. 46 až čl. 50 ústavy) a patrí medzi nich aj právo každého na rozhodnutie jeho veci tým sudcom, ktorého určuje zákon. Základné právo na prerokovanie a rozhodnutie veci nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je v Civilnom sporovom poriadku (ďalej aj „CSP“) garantované aj prostredníctvom inštitútu vylúčenia sudcu z prejednávania a rozhodovania veci pre jeho zaujatosť (§ 49 a nasl. CSP).

9. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoje rozhodnutia, podľa ktorých sú práve všeobecné súdy primárne zodpovedné za dodržiavanie základných práv a slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje, preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (porov. I. ÚS 9/00, II. ÚS 592/2013, III. ÚS 375/2010, IV. ÚS 26/04,

I. ÚS 167/2016). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (porov. I. ÚS 22/03, II. ÚS 349/08, II. ÚS 421/2013, III. ÚS 152/03, IV. ÚS 177/05).

10. Inými slovami, v situácii, keď právny poriadok pripúšťa iné možnosti nápravy namietaného porušenia práv uplatnením riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov (v danom prípade podľa Civilného sporového poriadku), nemožno sa domáhať ochrany svojich práv v konaní pred ústavným súdom.

11. Aj napriek v súčasnej dobe účinnej zmenenej právnej úprave v oblasti civilného procesu (v súčasnosti je už účinný Civilný sporový poriadok, pozn.), tak z hľadiska zachovania jeho identických procesných princípov v oblasti prerokovania veci nezávislým a nestranným súdom (v porovnaní s v minulosti účinným Občianskym súdnym poriadkom, pozn.) možno aj v tomto prípade na základe uplatnenia argumentu a simili poukázať aj jednako na judikatúru ústavného súdu (porov. IV. ÚS 26/04, I. ÚS 167/2016), podľa ktorej na účely čl. 46 ods. 1 ústavy pod vylúčeným sudcom treba rozumieť nielen sudcu, ktorý bol skutočne vylúčený na základe rozhodnutia súdu rozhodujúceho o námietke zaujatosti, ale aj sudcu, ktorý vylúčeným mal byť na základe objektívneho posúdenia jeho pomeru k veci alebo k účastníkom konania alebo k ich zástupcom, a jednako možno poukázať aj na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 M Cdo 17/2009 z 29. októbra 2009, podľa ktorého „... je rozhodovanie vylúčeným sudcom takou vadou konania, ku ktorej odvolací i dovolací súd, v rámci preskúmania zákonnosti celého konania na základe podaného riadneho alebo mimoriadneho opravného prostriedku, je povinný prihliadať... O takúto vadu ide bez ohľadu na to, či o vylúčení sudcu bolo alebo nebolo rozhodované nadriadeným súdom... a bez ohľadu na to, že takýmto prípadným rozhodnutím sudca z prejednávania a rozhodovania veci vylúčený nebol. Inštitút vylúčenia sudcu je totiž objektívnou procesnou kategóriou a tým aj zásadne nezávislou na rozhodovaní podľa uvedeného ustanovenia. Niet žiadnej vecnej ani procesnej prekážky, aby v odvolacom alebo v dovolacom konaní nemohla byť otázka vylúčenia sudcu otvorená

nanovo a prípadne aj inak zodpovedaná, a to bez ohľadu na to, aké skutkové dôvody boli skôr namietané alebo hodnotené.“.

12. Z dosiaľ uvedeného a aj z platnej právnej úpravy konania pred všeobecnými súdmi a z judikatúry všeobecného súdnictva vyplýva, že ich závažné procesné pochybenia (vrátane porušenia čl. 46 a nasl. ústavy) sú dôvodom na podanie odvolania [§ 365 ods. 1 písm. c) CSP: *„Odvolanie možno odôvodniť len tým, že rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd“*], prípadne za splnenia zákonom ustanovených podmienok aj na podanie dovolania [§ 420 písm. e) CSP: *„Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd“*, (pozri napr. II. ÚS 595/2013, IV. ÚS 26/04, ale aj mutatis mutandis II. ÚS 130/02, IV. ÚS 31/03, I. ÚS 167/2019)].

13. Ak teda podľa názoru sťažovateľky okresný súd svojím postupom, v rámci ktorého vecne nerozhodol o ňou uplatnenej námietke zaujatosti, čím spôsobil, že vo veci samej rozhoduje podľa sťažovateľky zákonná sudkyňa okresného súdu, ktorá by mala byť podľa objektívneho posúdenia jej pomeru k účastníkom konania z ďalšej účasti na prerokovávaní veci a rozhodovaní vylúčená, potom sa sťažnosť sťažovateľky podaná ústavnému súdu javí v tomto procesnom štádiu, kedy nebolo ešte vo veci meritórne rozhodnuté, ako predčasná, pretože v ďalšom konaní v merite veci pred všeobecnými súdmi môže sťažovateľka postupovať už uvedeným spôsobom a domáhať sa ochrany svojich práv podaním odvolania proti rozhodnutiu prvostupňového súdu, prípadne dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu. V tomto prípade teda existuje „iný súd“, a to odvolací súd, resp. dovolací súd, povelaný na poskytnutie ochrany základným právam sťažovateľky (podobne II. ÚS 342/2014).

14. Ústava ani zákon o ústavnom súde nepripúšťajú, aby účastník konania domáhajúci sa ochrany svojich základných práv sám rozhodol o tom, či sa jej bude domáhať v konaní pred všeobecnými súdmi alebo ústavným súdom. Naopak, z čl. 127 ods. 1 ústavy zjavne vyplýva, že pred podaním sťažnosti ústavnému súdu musí účastník konania vyčerpať

všetky riadne i mimoriadne opravné prostriedky, resp. iné prostriedky nápravy, ktoré sú mu dostupné v konaní pred všeobecnými súdmi.

15. Ústavný súd vzhľadom na uvedené sťažnosť sťažovateľky po jej predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre neprípustnosť.

16. Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd o ďalších návrhoch sťažovateľky (vrátane návrhu na vydanie dočasného opatrenia) už nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. novembra 2018